

ćinstava, 17% od velikih potrošača, 17% od industrije namirnica, a 5% otpada na trgovinu. Što bi to značilo za zemlje nerazvijenog svijeta, ali i dio siromašnih u tim zemljama, nije potrebno objašnjavati. FAO je utvrdio da oko 40% prehrambenih sredstava u zemljama u razvoju propada i prije nego što su došle do potrošača. Dakle na samom poljoprivrednom polju, poglavito zbog transporta, spremanja ili hlađenja.

Stoka (svinje i goveda) su čovjekovi konkurenti u prehrani. U Europi se za njihovu prehranu troši oko 57% žitarica. Za kilogram govedine troši se 8 do 10 kg žitarica, a za kilogram svinjetine oko 4 kg.

Postoje gubici vode. Za proizvodnju jednog kilograma pšenice potrebno je 1.100 litara, za kg riže 2.700 litara, a za proizvodnju jednog kilograma govedine potrebno je oko 16.000 litara vode.

Zato nastaju novi socijalni pokreti u prehrani: u SAD «Community Supported Agriculture», u Engleskoj «Transition Town», u Italiji «Slow Food», a u Njemačkoj «Urban Gardening».

Herbert Nix («Emisije brodova - stalno previđene») ukazuje na potrebu da se emisijama koje ispuštaju brodovi treba također posvetiti dužna pažnja. U 2011. godini plovilo je oko 38.900 trgovačkih brodova i oko 520 kruzera, a oni koriste tekuće gorivo za pogon ili hlađenje na bazi nafte.

Osim spomenutih autora i članaka i drugi autorski članci su interesantni za različite discipline.

A informativni su i prilozi u drugim dijelovima Godišnjaka: «Osigurati tragove» (IV. dio), «Predmisliitelji & prethodnici» (V. dio), prikaz ekoloških institucija (VI. dio), «Ekologija u brojevima» (VII. dio).

Na kraju je preporuka za ekološku knjigu godine (Stefan Rahmstorf, Oblaci, vjetar, vrijeme. Sve što se mora znati o vremenu i klimi», München: Deutsche Verlags-Anstalt 2011.) i In memoriam Günтеру Altneru (1936. – 2011.).

Ivan Cifrić

UN CONFERENCE ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT Earth Summit 2012 – Rio+20, Rio de Janeiro, Brazil, 20.-22. lipnja 2012

Konferencija UNCSA-a (*United Nations Conference on Sustainable Development*) s ciljem promicanja održivog razvoja, održana je od 20. do 22. lipnja 2012. godine u Rio de Janeiru. S obzirom da se konferencija istog karaktera po prvi put održala u Rio 1992. godine, prije 20 godina, naziva se još i Rio+20 ili Earth Summit. Dvadeset godina poslije konferencije u Rio, gdje su države svijeta potpisale „Agendu 21“ – nacrt o drugačijem promišljanju ekonomskog razvoja, jednakih socijalnih prava i zaštiti okoliša – UN ponovo ujedinjava vlade, međunarodne institucije i veće organizacije, s ciljem dogovora o „pametnim“ mjerama koje će smanjiti siromaštvo istovremeno promičući čistu energiju, te održiviju i pravedniju uporabu resursa. Rio+20 je četvrta konferencija takvog karaktera i kao takva trebala je biti prekretnica u međunarodnim koracima ka promicanju i postizanju globalnog održivog razvoja. Na konferenciji je prisustvovalo 130 političara državnih vrhova iz 192 zemlje svijeta te oko 45 000 pojedinaca ra-

zličiti znanstvenih orijentacija (geografa, demografa, povjesničara i dr.).

Konferencija je bila fokusirana na dva tematska dijela (A i B). Prvim dijelom (A - *Green economy in context of poverty eradication and sustainable development*) kroz prezentacije i govore predstavljen je koncept koji se fokusira na rješavanju konfliktnih veza između okoliša i ekonomskog razvoja. U sklopu prvog djela, UN su tiskale „vodič za zelenu ekonomiju“ (*A guidebook to the green economy issue*) koji sadrži povijesni razvoj, definicije i nedavne važnije publikacije vezane za „zelenu ekonomiju“ i srodne koncepte „zelenog razvoja“. Potreba za stvaranjem ovakvog priručnika proizašla je upravo iz neslaganja i nemogućnosti pri dogovoru međunarodnih vlada oko osnovnih pravila i principa održivog razvoja. Stoga ne čudi da je UN-ov predloženi koncept zelene ekonomije bio izložen kritikama zemalja u razvoju koje rješavanje problema u zaštiti okoliša, osiguravanju osnovnih sredstava za najsiromašnije i smanjenje siromaštva općenito, vide u stvaranju novih održivo-razvojnih ciljeva.

S obzirom da je održivi razvoj sveobuhvatan koncept, opseg teme kao što je „institucionalni okvir za održivi razvoj“ (B - *Institutional framework for sustainable development*) postaje široko područje, stoga su na konferenciji identificirani i naglašeni ključni problemi koje uključuje ovaj tematski okvir. Neki od njih su: reforma i nadogradnja UN-ovog okolišnog programa, jačanje komisije za održivi razvoj i grupiranje multilateralnih sporazuma o zaštiti okoliša. Rješavanje ključnih problema sudionici vide u poboljšanju i jačanju ECOSOC-a (*Economic and social council*) za koji smatraju da bi u budućnosti trebao

odigrati važnu ulogu u koordinaciji i procjeni implementacije održivog razvoja na području UN-a.

Uz glavnu temu, na konferenciji je predstavljeno i „sedam kritičnih problema“ današnjice – katastrofe, oceani, voda, hrana, gradovi, energija i poslovi – za koje je na sve napućenijem planetu potrebno, kako organizatori naglašavaju – brzo – pronaći adekvatna rješenja. Oba unaprijed spomenuta tematska dijela konferencije (A i B) bave se problematikom njihovog rješavanja. UN naglašava da želimo li nastaviti živjeti na našem planetu, jedna od ključnih zadaća je pažljivo upravljanje ovim vrijednim resursima i koordiniranje spomenutih problemima. Iz tog razloga navedenoj problematici posvećena su brojna izlaganja, te je za svaki od problema UN-DESA (*UN-Department of Economic and Social Affairs*) izdala dokument (*Issue briefs*) s detaljnim opisom problema, planom suočavanja, te kratkim osvrtom na neke od konkretnih prijedloga za koje smatraju da bi trebali i mogli biti prihvaćeni.

Rio+20 privukao je više od 500 paralelnih izlaganja, prezentacija i sajмова te brojne proteste, što ukazuje na širok raspon različitih grupa koje ideologiju održivog razvoja ne vide prvenstveno u izmjeni politika, već u dubljem mijenjanju ljudske svijesti i ponašanja. Odras je to i samog ishoda konferencije, koja je prema mnogim medijima proglašena „propalom“ (*The Guardian*, *Dnevnik.hr* i dr.). Vandana Shiva – okolišna aktivistica, eko-feministica i filozofkinja – prokomentirala je konferenciju u Rio: „Ukoliko se izgubimo u fatamorgani privrednog rasta i novih radnih mjesta koje će osigurati zeleni kapitalizam, neće biti slobode ni života.“ Iskrivljene vrijednosti današnjice i nebriga prema

očuvanju našeg planeta odrazila se i u pregledu uzvanika konferencije kojoj nisu nazočili predsjednik SAD-a Barack Obama, njemačka premijerka Angela Merkel te premijer UK-a David Cameron. Njihova kolektivna odsutnost protumačena je kao neuspjeh pri postavljanju održivog razvoja na vrh ljestvice prioriteta.

Unatoč svim nedostacima, konferencija je rezultirala dokumentom „Budućnost kakvu želimo“ (*The future we want*). Dokument sadrži 49 stranica na kojima se 192 vlade svijeta koje su prisustvovala konferenciji zalažu za provođenje održivog razvoja i obvezuju na promicanje održive budućnosti. Dokument se većim dijelom bazira na reafirmaciji planova i mjera navedenih u „Agendi 21“ iz 1992. godine.

Hrvatski potpredsjednik vlade Neven Mimica nazočio je konferenciji. Njegovo se izlaganje o stajalištima Republike Hrvatske o viziji daljnjeg jačanja koncepta održivog razvoja u nekim točkama kosilo s predloženim mjerama UN-a, no vlada RH dokument smatra primjenjivim te unatoč nedostacima, smatra da će poboljšanja biti vidljiva.

Ova konferencija još je jednom naglasila koliko je održivi razvoj i održivo planiranje kompleksan i težak postupak. Došlo je vrijeme da preispitamo naše temeljne pojmove rasta, razvoja i ekonomije. Svidjelo nam se to ili ne, naš odnos sa Zemljom se mijenja. Zbog toga je veoma važno stalno preispitivati ideološke pretpostavke koje su u temeljima naših institucije, osobito kada se radi o održivom razvoju.

Sanja Siročić